

Н.О. Власова, к.е.н., проф., НТУ «ХПІ», м. Харків

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФАКТОРІВ ПРОАКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

Управління фінансовими результатами являє собою багатогранний, комплексний процес розробки та прийняття управлінських рішень керівництвом підприємств машинобудування за всіма основними аспектами. Цілеспрямоване управління процесом формування та використання фінансових результатів залежить від великої кількості факторів. Знання про значимість, пріоритетність того або іншого фактору, можливостях його використання, системне подання усієї сукупності факторів дозволяють підвищувати ефективність процесу управління та обґрунтованість управлінських рішень. Впливаючи на ті з них, які найбільш тісно пов'язані з параметрами, що управляються, можна формувати фінансові результати, які задовольняють цілям підприємства.

Розглядаючи фінансові результати як перевищення доходів над витратами підприємства, всі фактори поділяють, в першу чергу, на дві великі групи: фактори, що підвищують доходи; фактори, що знижують витрати. Виокремлюють також фактори за систематичністю впливу (постійного та тимчасового впливу); за можливістю кількісної оцінки рівня впливу; за характером впливу (загальні та специфічні); за напрямом впливу (позитивні та негативні).

Проактивне управління будь-яким економічним явищем передбачає необхідність та здатність підприємства вивчати себе та навколишнє середовище, забезпечувати попереджуючий розвиток щодо динаміки потреб клієнтів та викликів конкурентів на основі балансу інтересів усіх учасників ринку. Проактивне управління спрямовано на запобігання виникнення проблем.

Основою проактивного управління є визнання та аналіз помилок, здійснення корегуючих дій за результатами аналізу, свобода вибору, здатність до самонавчання, сильний корпоративний дух.

Враховуючи специфіку проактивного управління, на наш погляд, найбільш важливими у систематизації факторів, що впливають на фінансові результати, є їх групування:

на зовнішні та внутрішні, що пов'язано з можливостями підприємства і його керівництва впливати на ті або інші фактори, тобто виділяються групи зовнішніх та внутрішніх факторів. При цьому у складі зовнішніх факторів варто виділити фактори макrorівня (загальні для всіх галузей і сфер діяльності) та мезорівня (специфічні галузеві). Розподіл факторів на зовнішні та внутрішні визначає область управління й можливості впливу прийняття управлінських рішень на одержання того або іншого результату;

на суб'єктивні та об'єктивні, що віддзеркалює розподіл факторів виробництва на елементарні виробничі та соціальні (диспозитивні або управлінські) та підкреслює значущість управлінської діяльності. Управлінські рішення як результат управлінської діяльності впливають на фінансові результати через закупівельну, маркетингову, товарну, цінову, фінансову, інвестиційну, податкову політики й ін.;

за функціональними областями діяльності (окремими бізнес-процесами) та видами діяльності підприємства. Це дозволяє здійснювати проактивний контроль на різних відокремлених складових господарської діяльності й приймати чи планувати управлінські рішення, що здатні попередити несприятливий розвиток подій для підприємства;

за значущістю (релевантні та нерелевантні) та рівнем впливу (загальні та часткові). Відповідно до принципу Парето тільки 20% прихованих та явних погроз перетворюють у 80% критичних ситуацій, що несуть негативні наслідки для підприємства.